

L'ALT EMPORDÀ

joan ferrerós

Pàramo i Taberner se'n van | Carles Pàramo, un dels polítics més populars de la comarca i de la província, deixa els afers públics. Des del 1991 ha estat regidor i alcalde de Roses, diputat i president de la Diputació de Girona, president del Consorci de la Costa Brava i del Port de Roses i diputat al Congrés, entre altres càrrecs. Mn. Josep Taberner, rector de Sant Pere de Figueres, la primera parròquia alt-empordanesa, deixa aquesta circumscripció eclesiàstica (i les altres de Figueres i entorns a càrrec seu) per administrar les baix-empordaneses de Begur, Esclanyà, Pals i Regencós. D'altra banda, el Premi Maria Àngels Anglada de narrativa (concedit per l'Institut Ramon Muntaner de Figueres), que ja ha assolit la catorzena edició, va arrencar, créixer i consolidar-se gràcies a la implicació de Pàramo des de la Diputació. I A. M. Puig, J. Tremoleda, A. Romero, F. Guillaumet i un servidor acabem de fer un llibre, a iniciativa de Taberner, sobre la seva mil·lenària parròquia i el conjunt de la vida eclesial de la ciutat.

Vint-i-cinc anys de Schubertiada | Els de Vilabertran poden enorgullir-se del primer quart de segle de la Schubertiada, que es distingeix per la qualitat, la incondicionalitat del seu públic i l'austeritat. Aquesta frugalitat, d'una banda, l'apropa a la que irremissiblement afectava Schubert quan els seus amics van inventar el nom del festival per a les reunions que celebraven per interpretar-lo, admirar-lo i... ajudar-lo. I, de l'altra, la senzillesa l'allunya dels festivals parafernàlia, en què la qualitat musical, si hi és, compta tant com els sopars, la quincalleria i la vida social que hi va associada. La integral dels quartets de corda de Beethoven interpretats pel Quartet Casals ha representat el cim de la programació d'enguany. Cert: la Schubertiada programa cada vegada menys Schubert, però les cançons (els cèlebres *lieder*) són el fil que en segueix justificant el

nom malgrat que s'afegeixin altres gèneris musicals al festival monogràfic.

Garrigàs, agredolç | El dia 1 d'octubre Garrigàs va tenir el desgraciat honor de ser el primer poble empordanès on la Guàrdia Civil avortava la jornada del referèndum. A tres quarts de 10 del matí una part dels veïns, arraiamats a la porta del col·legi electoral (el centre social) van ser violentament agredits (les imatges recollides pels mòbils no admeten dubtes) i van veure, estupefactes, com s'enduien l'urna, les paperetes i l'ordinador municipal. Només quinze veïns havien tingut temps d'exercir el vot. Masegats, indignats i refets, van anar a votar als pobles veïns que, amb més sort que Siurana, Sant Miquel, Sant Mori, Vilaür i Palau de Santa Eulàlia, s'havien estalviat l'assalt dels gendarmes estatals. Pocs dies després, l'esplanada del centre feia goig: s'hi van aplegar més de mil persones (la concentració més gran de tota la història del poble) per retre homenatge als dits pobles afectats per la violència policial.

EL BAIX EMPORDÀ

puri abarca

La recuperació de l'havanera antiga | Peces com *El meu avi*, *La bella Lola*, *La gavina*, *El llop de mar...* són molt conegudes pels seguidors de les cantades d'havaneres. Però l'havanera té els seus orígens catalans en les cantades improvisades a les tavernes

de pescadors (ja al segle XVIII), on es podien sentir valsos, sardanes, cercaviles, polques i tangos, interpretats amb el particular estil d'uns cantaires espontanis. El llibre recentment publicat *Recull d'havaneres i cançons de taverna de l'Empordà*, del begurenc Ricard Balil Forgas, és un bon pas per a la recuperació dels diferents gèneres que sonaven a les antigues tavernes. L'autor (va ser un dels impulsors de la Cantada d'Havaneres de Calella) ha fet el recull de les cançons que conté el llibre i un CD que l'acompanya, la gravació i l'edició musical; la seva filla, Tània Balil Lozoya, s'ha encarregat de la transcripció musical, la producció i l'edició gràfica, i Toni Guillén Cama, de les il·lustracions i la portada.

Projecció internacional del 3D d'Ullastret | El Museu d'Arqueologia de Catalunya a Ullastret ha estat reconegut amb una de les nominacions del Premi Heritage in Motion, convocat per l'Acadèmia Europea de Museus. El reconeixement és en l'apartat d'experiències interactives, per l'audiovisual en 3D que reconstrueix virtualment l'antiga ciutat. L'Acadèmia Europea de Museus és una fundació que representa museus de trenta-vuit països, compromesa amb la recerca, la innovació i la posada en marxa de programes que serveixin per augmentar la qualitat dels serveis museològics. L'audiovisual en 3D de la ciutat ibèrica d'Ullastret ha estat projectat ja en diverses mostres i congressos, d'Europa i dels Estats Units. Després de molts anys d'excavacions, prospeccions geofísiques i obtenció de dades, es va poder reconstruir de manera molt

>> *Projecció internacional del 3D d'Ullastret.*

realista i al detall l'antiga ciutat (datada de l'any 250 aC), no amb les eines informàtiques habituals emprades en arquitectura o arqueologia, sinó amb un sistema de construcció de videojocs.

Tots vam ser la Tallada | L'1 d'octubre hi va haver pobles del Baix Empordà que van patir, com nombrosos indrets de Catalunya, la repressió de la policia espanyola, tan sols perquè uns ciutadans «de bé» (aquests ho són de veritat) volien votar. La imatge més visible de la repressió va ser la de la Tallada d'Empordà, on una tropa de *picoletos* van fer fora els ciutadans amb brutalitat (ja devien aplicar la consigna de l'«a por ellos» que vam conèixer més endavant) i es van endur les urnes (a molts, encara ens queda el dubte de si es dirigien realment a la Tallada o si volien anar a Parlavà, on vota Lluís Llach, i el GPS els va fer la *pirula*). Dies després, un munt de vehicles de Verges aparcats al carrer van aparèixer amb les rodes punxades (uniformats o no, com apuntava l'alcalde, Ignasi Sabater, no s'aturaven). Resistència pacífica va ser la resposta dels ciutadans, la majoria dels quals va optar per anar a votar a altres poblacions. Aquells dies, al Baix Empordà tots vam ser la Tallada i Verges.

LA GARROTXA

joan sala

Les variants imprescindibles, que no arriben | Un nombre important d'entitats i institucions garrotxines, i també de comarques veïnes, a més d'empresaris de la zona i associacions de veïns, han redactat un manifest en què reiteren, una vegada més, la necessitat urgent de fer les variants d'Olot, les Preses i la Vall d'en Bas. No cal fer èmfasi en els perjudicis que els embussos ocasionen diàriament a molts ciutadans. El manifest recorda que, tot i que el Departament de Territori i Sostenibilitat ha qualificat aquesta infraestructura de prioritària, una vegada més oblida els territoris interiors, malgrat la capacitat manifestada d'aquests territoris de generar riquesa. Les polítiques centra-

>> *Noves vies verdes*

listes afavoreixen l'anella metropolitana de Barcelona, com s'ha fet sempre. El manifest detalla les darreres reunions i els contactes mantinguts tant amb el Departament com amb el conseller, i palesa que no s'ha materialitzat res de forma efectiva. Han estat nombroses les vegades que ens hem ocupat d'aquesta preocupació tan llargament manifestada pels usuaris de la zona i també nombroses les vegades que hem sentit les bones paraules dels polítics de torn, que formen una llista ja llarga de consellers i directors generals que han anat desfilitant pel Departament, cap dels quals no ha estat capaç d'aportar una solució efectiva al problema.

Noves vies verdes | Es va ampliant la xarxa de vies verdes entre el Pirineu de Girona i la Costa Brava. El Consorci Vies Verdes de Girona, la Diputació de Girona i diversos ajuntaments de les comarques gironines (entre els quals hi ha el de la Vall de Bianya) han signat un conveni de col·laboració per cofinançar aquest projecte d'ampliació. El cofinançament representa una càrrega important per als municipis, i sobretot un plantejament diferent de com s'havia fet anteriorment, ja que ara n'hauran d'assumir una part, quan en èpoques passades anava totalment a càrrec del Ministeri de Medi Ambient i de la Generalitat de Catalunya. D'altra banda, aquest projecte també compta amb una subvenció del Servei de Programes Europeus, de manera que es disposa d'uns diners provinents del FEDER que, de fet,

representen una part petita del pressupost. La connexió de la ruta del Ferro i del Carbó del Ripollès amb la ruta del Carrilet d'Olot a Sant Feliu de Guíxols representarà, un cop executada, un traçat continu des dels Pirineus fins al mar.

Unes jornades històriques | La gent que hem viscut el referèndum de l'1 d'octubre, la manifestació multitudinària de dos dies després i altres esdeveniments tenim la certesa de viure uns moments decisius per al futur del país. La capacitat de mobilització i d'autoorganització dels ciutadans per vigilar els col·legis electorals, des de moltes hores abans d'obrir-los fins que es va fer el recompte de vots, ha estat modèlica, tant a la comarca com arreu del país. Tot i els problemes tècnics que van impedir poder votar durant hores, a la Garrotxa ho va fer un 68,56 % de la població, amb un resultat del 96,12 % a favor del sí. La violència que van patir diversos ciutadans pel fet de voler disposar el seu vot a les urnes va encendre els ànims i es va rebutjar unànimement el dia 3. A Olot, en la manifestació més multitudinària que mai s'ha produït, es van sobrepassar les 15.000 persones, procedents dels diversos pobles garrotxins, i l'aturada d'aquell dia va ser igualment massiva a la comarca. En els parlaments de després de la manifestació, el representant del PSC no va poder parlar, atès que els concentrats van mostrar el seu desacord amb el posicionament d'aquesta formació política amb una xiulada monumental.

EL GIRONÈS *dani vivern*

Alt voltatge | Amb el Girona a primera, amb un increment del turisme que fins i tot ha creat oposició, i amb una tardor, ara sí, políticament roent, la dinàmica ciutadana d'anar fent i d'anar-se adaptant a tot s'ha trasbalsat. Com l'Onyar, que a la tardor té dies esbojarrats, els gironins i la resta de ciutadans de Catalunya estem a veure-les venir per totes bandes. Són dies densos, de tot o res, en què l'angoixa i l'esperança es barallen, en què cauen cares i es mostren els veritables rostres. Tot es fa en funció de la incertesa i de la il·lusió de molts, i de la reacció més o menys continguda d'altres en uns moments en què quasi tot està fet i quasi tot és possible en la metamorfosi del país.

Després de l'eclosió violenta de l'1-O, hi ha una llum ja inamovible entre tanta boira política i social: és l'actitud valenta i digna de la ciutadania contra una força cega, injusta i injustificable. Els noms d'Aiguaviva i Sant Julià de Ramis restaran a la memòria col·lectiva de tothom, juntament amb els llocs de Girona ciutat on la gent va defensar-se amb raons contra forces. Les escoles i els col·legis *versus* quarters i casernes.

Bertrana amb figures | En clau cultural, cal deixar constància de la publicació feta per Edicions de la Ela Geminada de la versió de *Josafat* en alemany publicada l'any 1918 per la casa Georg Müller Verlag, de Munic. Va ser il·lustrada per l'artista austríac Alfred Kubin. Els vint-i-dos gravats d'aquest artista han estat incorporats a la nova edició de la novel·la, emmarcada en els actes de l'Any Bertrana. Els treballs de Kubin per a aquesta obra havien passat desapercebuts fins ara, i per aquelles bones conjuncions que es donen a vegades s'han pogut conèixer en coincidència amb l'efemèride. Per cert, que el Premi Prudenci Bertrana ha complert cinquanta anys.

Art de casa i per a casa | Els que tenim una edat i no hem apreciat mai gaire el denominat *art urbà* ens hauriem d'anar acostumant a aquesta modalitat de creació plàstica. Diu que

Foto: J.M. Oliveras

>> *Agressions de la policia espanyola contra els votants durant el referèndum de l'1-O a l'Escola Verd de Girona.*

s'ha aprovat pintar tres grans parets del nucli urbà fins ara anodines (entre les quals hi ha la façana sud d'un dels *bolets* del carrer de Caterina Albert, i que fa uns 300 m²) per convertir-les en uns murals de grans dimensions. La proposta posarà a prova l'enginy i la imaginació dels artistes, perquè una cosa és fer un grafit a peu de carrer i l'altra, una pintura colossal. I compromesa: si no és del gust del públic, sortiran crítiques per totes bandes. Fins que, com sol passar, el personal s'hi acostumi.

I una altra celebració cultural també emmarcada en les arts plàstiques ens acompanyarà fins a l'hivern. El pintor i escultor Domènec Fita, amb noranta anys complerts fa poc, serà el protagonista d'un seguit de mostres i actes diversos sobre la seva obra, extensa i apreciada, i sobre la seva trajectòria creativa i didàctica. Per molts anys!

EL PLA DE L'ESTANY *xavi xargay*

Vilarrubias a Perpinyà | L'abril del 2005, Rigau Editors va publicar, dins la magnífica col·lecció «Fotògrafs Banyolins» (que encara continua), el llibre *Rafael Vilarrubias, un reporter d'avantguarda*. En el llibre es pot comprovar com Vilarrubias va documentar gràficament la vida de rereguarda banyolina. Va fotografiar el dia a dia

dels banyolins, els aiguats del 1932, les manifestacions (encara impacta l'actualitat de la foto de la portada: la del febrer de 1936 en què es llegeix la pancarta «La gent d'ordre som nosaltres»), la feina al camp, els nens refugiats... I també, la immediata postguerra: la presa del possessió de l'alcalde Boix, la vinguda de la mare de Déu de Fàtima, la festa de l'aniversari de la *liberació de Bañolas* cada 7 de febrer... El fons Vilarrubias el gestiona el Centre de la Imatge de la Diputació de Girona, INSPA, des de l'any 2006. Ara, amb el títol «Fotoperiodisme a la rereguarda (1936-1939): Rafael Vilarrubias» se n'exposen al Festival Off de Perpinyà, coincidint amb el festival mundial de fotoperiodisme Visa pour l'Image, les imatges més representatives sobre la vida i el treball a la rereguarda catalana durant la Guerra Civil espanyola, publicades al suplement del diari *La Vanguardia* «Notas gráficas».

Dues morts | Josep Pla afirmava que «tots els capellans venien de cap a Banyoles». Banyoles ha estat una ciutat capellanesca, però d'aquells temps en van quedar pocs, alguns molt apreciats per tothom. Mossèn Pere Bach era un d'ells: pilar bàsic del moviment escolta banyolí, professor de l'institut Pere Alsius, rector de diverses parròquies pladestanyenques, reconegut pel seu important paper en la custòdia del patrimoni artístic del monestir i, com a tal, mediàtic a causa del robatori de l'arqueta de sant Martirià. Poc després de la seva mort ens vàrem

assabentar de la defunció de la missionera Rosa Dilmé i Brugada, que ha estat quaranta-tres anys treballant a Ruanda. L'Ajuntament de Banyoles li havia atorgat el premi Banyolí de l'Any a la millor iniciativa social el 2016, i a Mossèn Pere, la Medalla d'Or de la ciutat el 2014.

LA SELVA

joan domènech

Clascar, entre dues Santes Colomes

| Santa Coloma de Farners és terra de sants i de savis, segons diu la tradició. Un d'aquests és, sens dubte, Mn. Frederic Clascar i Sanou, nascut a la capital de la Selva el 6 de setembre de 1873, ordenat sacerdot a Barcelona el 1899 i mort a la mateixa Ciutat Comtal el 21 de febrer de 1919, després d'haver viscut o exercit el ministeri en diverses poblacions catalanes. Clascar fou un liturgista reformador i un bibliista que tingué el mèrit de traduir directament del text original (la qual cosa li valgué alguna crítica dels defensors de la versió oficial de la Vulgata), i va publicar el *Gènesi* (1915), el *Càntic dels càntics*, de Salomó (1918), i, pòstumament, l'*Èxode* (1925). El 1911 va ser membre fundador de l'Institut d'Estudis Catalans i va contribuir en els primers textos normatius de la institució. Clascar va viure un temps, durant la infància i l'adolescència, a Santa Coloma de Queralt, i aquest estiu les dues ciutats que comparteixen el nom l'han honorat conjuntament amb la col·locació de sengles plaques commemoratives: a Santa Coloma de Queralt, a la casa on va viure, i a Santa Coloma de Farners, al costat de l'església parroquial. També s'han fet actes divulgatius de la seva vida i la seva obra.

De Maçanet a Blanes | Maçanet de la Selva és una població on les inquietuds culturals tenen una forta presència, encara que això sigui una sorpresa per a alguns. De vegades hem parlat del Taller d'Història, que ha organitzat moltes activitats. Ara ens toca parlar de l'Editorial Gregal, iniciada tímidament al voltant dels Premis Puigmarí, però

ja independitzada i llançada amb molta força en el camp de la publicació d'obres molt diverses: narrativa, poesia, història, i un llarg etcètera. Fa poc ha tret una nova col·lecció que té un indubtable atractiu. Es tracta d'un seguit de monografies de poblacions vistes amb una atenció particular. Acaben d'aparèixer *Maçanet de la Selva vist de prop* i *Blanes vist de prop*. Segons els mateixos responsables, cadascun d'aquests llibres «ha estat escrit amb la curiositat de qui vol explicar-ne amb detall la història, la geografia, les tradicions i la manera de viure». Però, possiblement, la seva singularitat rau en una incursió al món, diguem-ne, més privat, amb la divulgació de relats d'empreses i associacions explicats en primera persona, que constitueixen un valuós complement informatiu. Hi ha, també, una gran quantitat d'il·lustracions, tant antigues com actuals, que ajuden a apropar cadascuna de les poblacions al lector, d'una manera especial.

Lloret i la sardana | Entre l'any passat i aquest, la vila marinera ha commemorat diverses efemèrides entorn de la sardana. Pel maig va tenir lloc el 50è Aplec de la Sardana, enguany la Nova Ràdio Lloret ha celebrat els vint-i-cinc anys d'emissió del seu programa dedicat a la dansa, i l'any passat les audicions dels dissabtes d'estiu a la nit van assolir

la norantena edició i enguany han iniciat la nova dècada de camí cap al centenari. Per tot això, s'està treballant en un llibre dedicat a la història de la sardana a Lloret, que sortirà aviat i que pretén reflectir dades importants descobertes recentment, com ara que el 1885 ja existia a la vila una cobla local amb tots els ets i uts que tocava sardanes llargues.

LA CERDANYA

sandra adam

Josep Bosom, escolapi i fotògraf

| Aquest darrer agost es va inaugurar a la sala Sebastià Bosom, de l'Arxiu Comarcal de la Cerdanya, l'exposició de fotografies «Josep Bosom, escolapi i fotògraf».

Josep Bosom i Soler va néixer l'any 1910 a Guils. Fou pare escolapi i aficionat a la fotografia des de ben jove. En morir, l'any 1997, el fons fotogràfic que havia anat acumulant al llarg de la seva vida va quedar en mans de l'Escola Pia de Catalunya. Després de molts anys de negociacions, l'any 2014, l'Escola Pia va cedir un total de 8.973 negatius a l'Arxiu Comarcal de la Cerdanya (ACCE).

L'exposició dedicada a Josep Bosom és el punt final de més de tres anys de feina per digitalitzar i descriu-

>> Una de les imatges de l'exposició dedicada a Josep Bosom.

re aquest fons, que inclou fotografies datades d'entre 1947 i 1997. El conjunt d'imatges reproduceix diferents temes, com els paisatges cerdans i la vida quotidiana al camp, però també hi ha imatges amb un treball artístic important, com ara els jocs de llum als carrers de Puigcerdà o bé el moment precís en què els coloms de l'estany emprenen el vol.

L'exposició es pot visitar fins al 12 de gener del 2018. Per als qui no us pugueu desplaçar fins a Puigcerdà, al web de l'ACCE podeu consultar o descarregar gratuïtament el catàleg de l'exposició en format PDF.

Desena edició del cicle de jazz de Bolvir | Enguany s'ha celebrat la desena edició del cicle de jazz de Bolvir. Deu edicions que consoliden Bolvir com la capital pirinenca del jazz. Aquest festival, promogut per l'alcalde Bartomeu Baqué i el programador i crític de jazz Joan Anton i Corrales, ha permès al públic cerdà assistir gratuïtament a més de cinquanta concerts de diferents figures del jazz contemporani.

En l'edició d'aquest any, al llarg dels cinc dimecres d'agost hi han actuat Scott Hamilton i Toni Solà, La Locomotora Negra, el pianista Marc Ferrer, l'Original Jazz Orquestra (OJO) amb Eva Fernández i La Vella Dixieland.

Es tracta d'un festival consolidat que gaudeix de molt bona salut ja que, segons fonts de l'organització, a cada concert hi han assistit al voltant d'unes 2.500 persones. Amb els anys el festival ha anat creixent i s'ha anat adaptant a les diferents necessitats.

Així doncs, cal felicitar tots aquells que fan possible aquest festival i esperar retrobar-los l'any vinent.

EL RIPOLLÈS

ramon alabau

Ripoll, arreu | Quan érem petits repetíem, com una cançó enfadada, el lema «Ripoll, París i Londres» amb l'eixelebrada voluntat de donar protagonisme a la nostra vila. Avui podríem saltar de continent i proposar un contundent «Ripoll,

>> La portalada romànica del monestir de Ripoll.

Nova York i Hong Kong», ja que el nom del nostre poble ha figurat a la portada de tots els diaris del món i a les pantalles de tots els televisors. No per fer referència a la portalada del nostre monestir, que malda des de fa temps per ser reconeguda mundialment, sinó per uns fets molt més dramàtics. De fet, no és estrany, són els fets luctuosos, les notícies doloroses els grans protagonistes de la premsa i dels mitjans audiovisuals. Ripoll ha passat de cop i volta de la foscor a la llum. Fet comprensible: tot i tenir un passat gloriós, el món és molt gran i ignorem molt més del que coneixem. El que ja no és tan obvi és que Isabelle Piquer, enviada especial d'un diari tan reconegut com *Le Monde*, publicació icona dins el món del periodisme durant moltes dècades, gosi definir Ripoll com una «bourgade sans histoire», literalment un «llogaret sense història». Quin desconeixement! D'història en tenim de sobra. Inadmissible i imperdonable. Nomes calia consultar Google. Avui dia hi ha errors que són incomprensibles. Tanmateix, el focus de la informació no es detura i es desplaça constantment i àvida. El temps s'ho empassa tot i només ens deixa xifres fredes en el cementiri de les hemeroteques.

Ripoll, sempre | Hi ha, però, altres ombres ripolleses que voldria evocar aquí: el monjo que va esculpir sàviament el pantocràtor que presideix hieràticament la portalada romànica; l'abat que va rebre a l'*scriptorium* Gerbert d'Aurillac, futur papa Silvestre II; el trobador local Ponç de la Guàrdia, autor d'uns magnífics poemes d'amor cortès; l'anònim fabricant de claus que veia bocabadat com el seu producte solcava tots els camins de la península Ibèrica; l'armer que va identificar una pistola fabricada amb les seves mans en un quadre de Goya; l'adolescent que plorava la trista sort de la seva vila incendiada i demolida durant la bogeria del segle XIX; la nena petita que abandonava la vida a pagès de la contrada veïna per recalar en una fàbrica durant l'empenta de la indústria tèxtil; el soldat improvisat de la quinta del biberó que veia com queia fulminat, al costat seu, un company durant el cruent episodi de l'Ebre; l'immigrant andalús que sopava a Ca la Maria, a la plaça de Llupions, esperant l'arribada de la família; el noi o la noia que han abandonat el Marroc natal per trobar un lloc on puguin fer realitat, amb el seu treball i el seu esforç, alguns dels seus somnis. Deu instantànies que el temps, golut, engoleix i esborra.